

**LIST PAPEŽE DĚTEM
U PŘÍLEŽITOSTI
ROKU RODINY**

Milé děti!

Narození Ježíše

Za několik málo dní budeme slavit Vánoce, svátek, který silně vnímají všechny děti v každé rodině. A letos, kdy slavíme *Rok rodiny*, bude vnímán o to více. Dříve nežli tento rok skončí, chtěl bych se obrátit na vás, děti z celého světa, abych s vámi prožíval radost z tohoto působivého každoročního svátku.

Vánoce jsou svátkem Dítěte, Novorozence. A proto je to váš svátek! Očekáváte ho s netrpělivostí, připravujete se na něj s radostí, počítáte dny a téměř i hodiny, které schází do Svaté noci betlémské.

Připadá mi, že vás vidím: doma, na faře, v každém koutě světa připravujete betlémy, a tak znovu budujete atmosféru a prostředí, kde se Spasitel narodil. Je to pravda! Ve vánočním období zaujímá v kostele chlév s jesličkami hlavní místo. A všichni spěchají, aby se tam vydali na duchovní pouť, tak jako pastýři v tu noc, kdy se narodil Ježíš. Později přicházejí z dálného východu tři králové, kteří sledovali hvězdu až k místu, kde byl uložen Vykupitel světa.

A tak i vy navštěvujete v čase vánočním betlémy, zastavujete se a díváte se na Děťátko položené na slámě. Upíráte pohled na jeho Matku, na svatého Josefa - ochránce Vykupitele. Rozjímáte nad *Svatou rodinou* a myslíte na svou rodinu, v níž jste se narodili. Myslíte na svou maminku, která vás přivedla na svět a na svého tatínka. Oni živí rodinu a starají se o vaši výchovu. Úkolem rodičů totiž není jenom přivést děti na svět, ale také je vychovávat již od jejich narození.

Milé děti, píši vám a myslím přitom na dobu, kdy jsem před mnoha lety i já byl dítětem jako vy. I já jsem tehdy prožíval pokojnou atmosféru Vánoc a když zazářila Betlémská hvězda, spěchal jsem spolu se svými vrstevníky k jesličkám, abychom znovu prožili to, co se událo před dvěma tisíci lety v Palestině. My děti jsme vyjadřovali svou radost především zpěvem. Jak jsou krásné a dojemné vánoční písně, které se v tradici každého národa spřádají okolo jesliček! Jaké hluboké myšlenky jsou v nich obsaženy a hlavně jakou radost a něhu vyjadřují vůči božímu Děťátku, které přišlo o Svaté noci na svět!

Dny, které následují po narození Ježíše, jsou také slavnostní: tak si *po osmi dnech* připomínáme, jak to vyžadovala tradice Starého zákona, že dítěti bylo dáno jméno: pojmenovali ho *Ježíš*. *Po čtyřiceti dnech* oslavujeme jeho uvedení do chrámu, jako se to dalo s každým prvorozeným synem Izraele. Při té příležitosti se odehrálo neobyčejné setkání: Marii, která přišla do chrámu s Dítětem, vyšel vstříc starý Simeon, který vzal do náruče malého Ježíše a pronesl tato prorocká slova: „Nyní můžeš, Pane, propustit svého služebníka podle svého slova v pokoji, neboť moje oči uviděly tvou spásu, kterou jsi připravil pro všechny národy: světlo k osvícení pohanům a k slávě tvého izraelského lidu.“ (Lk 2,29-32) Pak se obrátil k jeho matce Marii a dodal: „On je ustanoven k pádu a k povstání mnohých v Izraeli a jako znamení, kterému se bude odporovat - i tvou vlastní duší pronikne meč - aby vyšlo najevo smýšlení mnoha srdcí.“ (Lk 2,34-35) Tak tedy již v prvních dnech Ježíšova života zaznívá zvěst o utrpení, na kterém se bude jednou účastnit i jeho matka Marie: na Velký pátek bude mlčky stát pod křížem Syna. Ostatně neuběhne mnoho času od narození a malý Ježíš je vystaven vážnému nebezpečí: krutý král Herodes nařídí, aby byli zavražděni všichni chlapci mladší dvou let, a proto je Ježíš nucen utéci s rodiči do Egypta.

Vy určitě velmi dobře znáte tyto události spojené s narozením Ježíše. Vypráví vám o nich vaši rodiče, kněží, učitelé, katecheti a každý rok je spolu s celou církví duchovně znovu prožíváte v období vánočních svátků: takže znáte tyto dramatické stránky Ježíšova dětství.

Milí přátelé! V dění okolo betlémského Dítěte můžete *rozpoznat osudy dětí celého světa*. Je-li pravda, že dítě představuje radost nejen rodičů, ale i církve a celé společnosti, pak je také pravda, že v naší době, bohužel, mnoho dětí v různých částech světa trpí a je ohroženo: trpí hladem a bídou, umírají v důsledku nemocí a podvýživy, jsou obětmi válek, jsou opouštěny rodiči a odsouzeny k životu bez domova, zbaveny tepla vlastní rodiny, snášejí mnoho forem násilí a svévole ze strany dospělých. Jak je možné zůstat neteční tváří v tvář utrpení mnoha dětí, zvláště když je způsobeno dospělými?

Ježíš daruje pravdu

Dítě uložené v jesličkách, o kterém rozjímáme o vánocích, s ubíhajícími roky rostlo. *Ve dvanácti letech* se, jak víte, poprvé odebral s Marií a Josefem z Nazareta do Jeruzaléma u příležitosti velikonočních svátků. Tam se v davu poutníků oddělil od rodičů a spolu s dalšími svými vrstevníky se zaposlouchal do výkladu chrámových učitelů, téměř jako by to byla „hodina katechizmu“. Svátky byly opravdu vhodnou příležitostí k předání víry dětem více méně Ježíšova věku. Stalo se ale, že neobyčejný mladík z Nazaretu nejenom kladl značně inteligentní otázky, ale on sám začal dávat hluboké odpovědi těm, kteří ho učili. Otázky a ještě více odpovědi ohromily chrámové učitele. Byl to ten samý údiv, který následně doprovodí Ježíšovo veřejné kázání: událost z jeruzalémského chrámu nebyla ničím jiným než začátkem a téměř předzvěstí toho, co se stane o několik let později.

Milí chlapani a děvčata, vrstevníci dvanáctiletého Ježíše, nepřichází vám nyní na mysl *hodiny náboženství*, které se konají na faře a ve škole, hodiny, na jejichž účast jste zváni? Chtěl bych vám tedy položit několik otázek: Jaký je váš postoj k hodinám náboženství? Necháváte se strhnout jako dvanáctiletý Ježíš v chrámu? Navštěvujete je horlivě ve škole a na faře? Pomáhají vám v tom vaši rodiče?

Dvanáctiletý Ježíš byl tak unešen katechezí v jeruzalémském chrámu, že v určitém smyslu zapomněl dokonce i na své rodiče. Maria a Josef si na zpáteční cestě do Nazareta ve společnosti dalších poutníků velice brzy všimli jeho nepřítomnosti. Hledání bylo dlouhé. Vrátili se stejnou cestou zpět a teprve třetího dne se jim podařilo ho nalézt v jeruzalémském chrámě. „Dítě, proč jsi nám to udělal? Hle, tvůj otec i já jsme tě s bolestí hledali.“ (Lk 2,48) Jak je zvláštní Ježíšova odpověď a jak pobízí k zamyšlení! „Proč jste mě hledali?“ řekl, „nevěděli jste, že já musím být v tom, co je mého Otce?“ (Lk 2,49) Bylo těžké přijmout tuto odpověď. Evangelista Lukáš jednoduše dodává, že Maria „to všechno uchovávala ve svém srdci.“ (2,51) Opravdu, byla to odpověď, která se dala pochopit až později, kdy Ježíš, který mezitím dospěl, začíná kázat a prohlašuje, že pro svého nebeského Otce je ochoten čelit každému utrpení a dokonce i smrti na kříži.

Z Jeruzaléma se Ježíš vrátil s Marií a Josefem do Nazareta a poslouchal je (Lk 2,51). Co se týká tohoto období, než začal veřejně kázat, evangelium zaznamenává pouze, že Ježíš „prospěval moudrostí, věkem a oblibou u Boha i u lidí.“ (Lk 2,52)

Milé děti, snažte se v Děťátku, které obdivujete v jesličkách, vidět již dvanáctiletého chlapce, který v jeruzalémském chrámě rozmlouvá s učiteli. Je to ten samý dospělý muž, který později, ve třiceti letech, začne hlásat Boží slovo, vybere si dvanáct apoštolů a bude následován zástupy žíznícími po pravdě. On na každém kroku potvrdí své mimořádné učení znamenímí Boží moci: navrátí zrak slepým, uzdraví nemocné, vzkřísí dokonce i mrtvé. A mezi mrtvými znovu povolánými do života bude Jairova dvanáctiletá dcera, bude syn vdovy z Naimu, který je navrácen živý své plačící matce.

Je to skutečně tak: toto Dítě, nyní sotva narozené, jakmile se stane velkým, projevuje jako učitel Boží pravdy *neobyčejnou lásku k dětem*. Říká apoštolům: „Nechte děti přicházet ke mně, nebraňte jim“ a dodává: „neboť takovým patří Boží království.“ (Mk 10,14) Jindy postaví před apoštoly, kteří diskutovali o tom, kdo z nich je větší, dítě a říká: „Jestliže znovu nebudete jako děti, jistě nevejdete do nebeského království.“ (Mt 18,3) Při té příležitosti vyslovuje také přísná slova napomenutí: „Kdo však jedno z těchto nepatrných, které ve mě věří, svede ke hříchu, pro toho by bylo lépe, aby mu byl pověšen na krk mlýnský kámen a aby byl potopen hluboko do moře.“ (Mt 18,6)

Jak je v *Ježíšových očích dítě důležité!* Mohlo by se přímo říci, že *evangelium je hluboce proniknuto pravdou o dítěti*. Mohlo by se dokonce ve své celistvosti číst jako „Evangelium dítěte“.

Co jiného by totiž mělo znamenat: „Jestliže znovu nebudete jako děti, jistě nevejdete do nebeského království?“ *Nedává snad Ježíš dítě za vzor také dospělým?* U dítěte je něco, co nikdy nemůže chybět tomu, kdo chce vstoupit do nebeského království. Pro nebe jsou určeni ti, kdo jsou prostí jako děti, kdo jsou jako ony plny důvěřivého odevzdání, oplývají dobrotou a jsou čistí. Pouze takoví mohou nalézt v Bohu Otce a stát se, díky Ježíšovi, rovněž dětmi Božími.

Není snad právě toto hlavním poselstvím Vánoc? U svatého Jana čteme: „A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi“ (1,14) a dále: „Všem, kdo ho přijali, dal moc stát se Božími dětmi.“ (1,12) Boží děti! Vy, drahé děti, jste synové a dcery vašich rodičů. Bůh tedy chce, abychom všichni byli jeho adoptivními dětmi prostřednictvím milosti. Zde je opravdový pramen vánoční radosti, o kterém vám píšou již na konci Roku rodiny. *Radujte se z tohoto „Evangelia Božského synovství“*. Ať v této radosti přinesou

tyto vánoční svátky v Roku rodiny bohaté plody.

Ježíš daruje sám sebe

Drazí přátelé, nezapomenutelným setkáním s Ježíšem je beze sporu *první svaté přijímání*, den, na který se vzpomíná jako na jeden z nejkrásnějších v životě. Eucharistie, ustanovená Kristem v předvečer jeho utrpení při poslední večeři, je svátostí Nové smlouvy, dokonce je největší ze svátostí. V ní se Pán stává pokrmem duší, pod způsobou chleba a vína. Děti jej přijímají slavnostně poprvé - právě při prvním svatém přijímání - a jsou vyzváni, aby jej následně přijímaly tak často, jak jen to bude možné, aby zůstávaly v důvěrném přátelství s Ježíšem.

Aby bylo možné přistoupit k svatému přijímání, je zapotřebí, jak víte, přijetí *křtu*: ten je první ze svátostí a nejpotřebnější ke spáse. Jak velká událost je křest! V prvních staletích církve, když křest přijímali většinou dospělí, býval obřad zakončen účastí na eucharistii a měl slavnostní ráz jaký dnes doprovází první svaté přijímání. Později, když se křest začínal dávat především novorozencům - a to je případ také mnohých z vás, milé děti, kteří si vlastně nevzpomínáte na den vašeho křtu - byla největší slavnost přesunuta na okamžik prvního svatého přijímání. Každý chlapec a dívka z katolické rodiny zná dobře tento zvyk: první svaté přijímání se prožívá jako *velký rodinný svátek*. V tento den, spolu s oslavencem, obyčejně přistupují k eucharistii rodiče, bratři, sestry, příbuzní, kmotři a někdy též učitelé a vychovatelé.

Den prvního svatého přijímání je rovněž *velký svátek ve farnosti*. Vzpomínám si jakoby to bylo dnes, když jsem poprvé přijal eucharistii, spolu se svými vrstevníky, ve farním kostele v mé vesnici. Bývalo zvykem zachytit tuto událost na rodinnou fotografii, aby se na ni nezapomnělo. Tyto momentky obvykle doprovázejí člověka po zbytek života. Z času na čas se k nim vracíme a znovu prožíváme atmosféru těch okamžiků; vracíme se k čistotě a radosti, které jsme zakusili při setkání s Ježíšem, jenž se z lásky stal Vykupitelem člověka.

Pro kolik dětí v historii církve byla eucharistie pramenem duchovní síly, někdy dokonce hrdinské! Jak si nevzpomenout na *svaté chlapce a děvčata*, kteří žili v prvních staletích a ještě dnes jsou známí a uctívání v celé církvi? Svatá Anežka, která žila v Římě; svatá Agáta, umučená na Sicílii; svatý Tarsicius, chlapec po právu nazývaný mučedníkem eucharistie, protože raději zemřel, než aby odevzdal Ježíše, kterého nesl u sebe pod způsobou chleba.

A tak po čas staletí až do dnešních dob *v církvi nechybí děti mezi svatými a blahoslavenými*. Tak jako v evangeliu Ježíš projevuje zvláštní důvěru dětem, jeho matka Maria neopomněla v průběhu historie vyhradit *malým svou mateřskou péči*. Vzpomeňte si na svatou Bernadetu z Lurd, na děti z La Saletty a v našem století na Lucii, Františka a Hyacintu z Fatimy.

Hovořil jsem o „Evangeliu dítěte“: nemělo v naší době své zvláštní vyjádření ve spiritualitě svaté Terezie od Dítěte Ježíše? Je to opravdu tak: Ježíš a jeho Matka si často vybírají děti, aby jim svěřili velké úkoly pro život církve a lidstva. Vyjmenoval jsem z nich pouze některé všeobecně známé, ale kolik dalších, méně známých jich existuje! Zdá se, že Vykupitel lidstva *s nimi sdílí starost o ostatní*: o rodiče, o kamarády a kamarádky. On velice čeká na jejich modlitbu. *Jak obrovskou moc má modlitba dětí!* Stává se vzorem pro samotné dospělé: modlit se s prostou a úplnou důvěrou znamená modlit se tak, jak to umějí děti.

A dostáváme se k důležitému bodu tohoto mého dopisu: v závěru Roku rodiny si přeji svěřit do vaší modlitby, drazí malí přátelé, problémy vaší rodiny a všech rodin na světě. A nejen to: mám ještě další úmysly, jež vám chci svěřit. *Papež velmi počítá s vašimi modlitbami*. Musíme se modlit společně a moc, aby se lidstvo, tvořené mnoha miliardami lidských bytostí stávalo stále více rodinou Boží a aby mohlo žít v míru. Připomněl jsem na začátku nevýslovná utrpení, jež mnohé děti v tomto staletí zakusily, i ta, která mnozí z nich snášejí nadále i v tomto okamžiku. Kolik jich také v těchto dnech padá za oběť nenávisti zuřící v různých oblastech země: např. na Balkáně a v některých zemích Afriky. A právě když jsem se zamýšlel nad těmito fakty, která naplňují naše srdce bolestí, rozhodl jsem se, že poprosím vás, drahé děti a mladí, abyste na sebe vzali závazek *modlit se za mír*. Sami to dobře víte: *láska a svornost budují mír, nenávist a násilí jej ničí*. Vy se instinktivně hrozíte nenávisti a jste přitahováni láskou: proto si je papež

jistý, že neodmítnete jeho žádost, ale se připojíte k jeho modlitbě za mír ve světě se stejným nasazením, s jakým se modlíte za mír a svornost ve vašich rodinách.

Chvalte jméno Páně

Dovolte mi, drazí chlapci a děvčata, abych na konci tohoto dopisu připomněl slova žalmu, která mě vždy dojímal: *Laudate, pueri Dominum!* Chvalte, Hospodinovy děti, chvalte jméno Páně. Jméno Páně buď požehnáno nyní i navěky. Od východu slunce až na západ chváleno buď jméno Páně! (srov. Ž 113,1-3). Zatímco rozjímám nad slovy tohoto žalmu, objevují se mi před očima *tváře dětí* z celého světa: od východu na západ, od severu na jih. Vám, malí přátelé, bez rozdílu jazyka, rasy nebo národnosti, říkám: *Chvalte jméno Páně!*

A jelikož člověk musí chválit Boha především životem, nezapomeňte na to, co dvanáctiletý Ježíš řekl své Matce a Josefovi v jeruzalémském chrámě: „Nevěděli jste, že já musím být v tom, co je mého Otce?“ (Lk 2,49) Člověk chválí Boha tím, že *následuje hlas vlastního povolání*. Bůh volá každého člověka a jeho hlas se nechává slyšet již v duši dítěte: volá k životu v manželství nebo ke kněžství; volá k zasvěcenému životu nebo snad k práci v misích... Kdo ví? Modlete se, milí chlapci a děvčata, abyste odhalili, jaké je vaše povolání, abyste ho pak velkodušně následovali.

Chvalte jméno Páně! Děti ze všech světadílů se o betlémské noci dívají s vírou na novorozené Dítě a prožívají velikou radost Vánoc. Písněmi ve svých jazycích chválí jméno Páně. Tak se šíří po celé zemi sugestivní vánoční melodie. Jsou to něžná a dojemná slova, která znějí ve všech lidských jazycích; je to jak slavnostní zpěv, vznášející se z celé země, jenž se spojuje se zpěvem andělů, posílá Boží slávy, nad betlémskou stájí: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem, v kterých má Bůh zalíbení.“ (Lk 2,14) Vyvolený Boží Syn se představuje mezi námi jako novorozenec; okolo Něj děti ze všech národů země cítí na sobě láskyplný pohled nebeského Otce a radují se, protože Bůh je miluje. Člověk nemůže žít bez lásky. Je povolán, aby miloval Boha a bližního, ale aby opravdu miloval, musí mít jistotu, že Bůh ho má rád.

Bůh vás miluje, milé děti! Toto vám chci říci na konci Roku rodiny a u příležitosti těchto vánočních svátků, které jsou zvláštním způsobem vašimi svátky.

Přeji vám, aby byly radostné a pokojné; přeji vám, abyste o nich co nejsilněji zakusili lásku vašich rodičů, bratrů, sester a ostatních členů vaší rodiny. Ať se pak tato láska rozšíří na celé vaše společenství a dál do celého světa právě díky vám, milí chlapci a děvčata. Láska pak dojde k těm, kteří ji zvláště potřebují, zvláště k trpícím a opuštěným. Jaká radost může být větší než ta, kterou vyvolává láska? Jaká radost může být větší, než ta, kterou ty, Ježíši, přinášíš o Vánocích do duší lidí a zvláště dětí?

*Zvedni svoji ručku, božské Dítě,
a požehnej těmto svým malým přátelům,
požehnej dětem celého světa!*

Vatikán, 13. prosince 1994.

Joannes Paulus II